

J E L E N K Ö R.

3. szám.

Pest szerda. Január. 9diken.

1833.

Foglalát: Magyar és Erdélyország (Kőrösi Csoma. Kineve. és. kir. kam. tud. B. Gyarmaton új iskola-intézet. Hatrendű Nekrológ. Dovecz vége). Franciaország (elmékedés a' mostani francia kamarák felett. Antwerpi capitulatio cikkelyei. A' király 's háznépe Lillebe utaz; 's egyebek). Hollandia (general Chassé levele a' hollandi hadministerhez, 's ennek válasza királyi nevében Chasséhoz). Belgium (Lebeau nyilatkozása a' kamarai ülésben. Phare bővebb tudósítása a' felleghár áttadása felől. Gérard levele a' francia hadministerhez. Elegyhir. Ujabb. Gabonaár. Értesítések.

MAGYAR ÉS ERDÉLYORSZÁG.

Múlt dec. 28ikától üzenetek készítésével foglalatostokdván a' kerületi jegyzők, január. 5iken kerületi ülés tartatott.

Hires régiség-búvárunk Kőrösi Csoma Sándor Kalkuttából levelet irt, mellyben a' többi között, a' londoni követség útján megküldött magyar segedelem pénz kézhez vételét jelenti — a' levél aprilis hónapban költ, 's egyik követségi tanácsnokhoz van intézve, — latin nyelven. — Örvendetes hir, hogy (a' mint maga írja) munificentia nobilissimae Anglorum gentis — olly állapotban van, — hogy siquidem submissa summa carere possit. — Mivel pedig még hazájára nézve, eddig semmi hasznos szolgálatokat nem teve, kétségeskedett: valljon elfogadja é a' küldött segedelmet? elfogadja még is, de nem a' végett, hogy maga hasznára fordítaná, hanem tapasztalván, hogy a' magyar nyelv a' szanszerittal nagy atyafiságu, szanszerit könyveket fog szerezni azon pénzen, — a' mellyekreményli eszközei lesznek, a' Magyarok eredetére nézve némelly hasznos világosításoknak.

Királyi Fejdelmünk Szabó Lajos eddigi practicanst az erdélyi kir. udv. Kanczelláriánál, becsületbeli udv. concipistává méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

A' nagymélt. m. kir. udv. kamara Molnár Miklós Jissinai kir. harminczadost alhoni harminczadossá, 's helyébe Jissinára Gabriely Lajos Farkasvölgyön volt tisztirnokot harminczadossá, 's ennek helyébe Schwarzenegger Ferencz díjatlan practicanst; — továbbá nádkuti kir. harminczadossá Papánek Antal eddig Pozsonyban volt 30di tisztirnokot, ennek helyébe Pozsonyba Haveland Gáspárt ugyan eddig is Pozsonyban volt díjatlan practicanst, harmadik tisztirnokká pedig Klein Károly szinte fizettelen practicanst nevezé ki.

Erdélyben Fülep Józsefnek kir. ügyek aligazgatóvá történt kineveztetésével, ugyan az ottani kir. ügyigazgatásbeli első kir. ügyészeti hivatal megürült.

A' nagymélt. m. kir. udv. kamara kebelbeli számvevő hivatalánál Gáspárdy Jánosnak számvevő-tisztté történt kineveztetésével és Frankenbusch Aloiz elhunytá által megürült két ingrossistai hivatalra Pitroff Antal és Puschmann Ferencz eddig volt accessistákat, ezek helyébe pedig accessistákká Schlegel Antal és Szücs György eddig fizetésbeli practicansokat, végre Gere Lajos és Csefalvay Ignác eddig díjatlan practicansokat fizetésbeliekké nevezte ki.

B. Gyarmatról: Mezővárosunk kebelében már régóta iskolákat állítani (szorgalmazván lakosunk, minekutána számtalan akadályokat meggyőző nagylelkűsége egyik földesurunknak mélt. Zichy István urnak egy helybeli tanító számára ötszáz forintnyi év-díjt tőkésített, még egy más tanító rendes fizettetésére pedig városunk vagyonos polgári teljes bőkezűséggel adakozván, csupán a' felállítandó épület hijában valánk, 's ime tisztelet legyen Nógrád lelkes Hazafiainak! városunk előljárósága csak egy folyamodást nyujta közgyűlés eleibe 's t. Kubinyi Ferencz ur 600 forintot, 's főtisztel. Gáspárik Kázmér váci kanonok 500 forintot, nagytszt. Bekker János vadkerti plebános 's alesperes ur 400 frtot, és még föbben kisebb summákat azonnal készek voltak ajánlani, kiknek is városunk' jóvendősége nevében is hálás köszönetjüket nyilvánosan tenni kötelességeknék tartották a' most élők. — Szép is, szent és örök is az illy hála.

Debreczenből: Múlt dec. 28ikán, egyhét napos inhideg (inláz) után szakasztá ki közölünk a' halál egy szeretett társunkat, előbb tek. Szabolcs kedvelt fő fiscalisát, később fő pénztárnokát 's táblabíráját, most pedig e' sz. kir. város senatorát: tettes Bedői Mar-

kos György urat. Benne a' közjó fáradhatatlan előmozdítóját, a' szegénység gyámolát, az emberiség részvevő barátját, városunk jeles tisztjét, a' bús özvegy tisztelve szeretett férjét, egy szárnyára kelt, 's 4 nevetlen magzat pedig gondos atyját kessergi. Nem sokáig, de sokat élt! — Nógrád megyének Szécsény mezővárosában pedig dec. 27ikén halt meg gróf Forgách József, és ugyan azon hónap 30dikán a' megyebeli tisztikar tagjaitól, számos egyéb uraktól kísértetve, saját tiszteitől pedig de még inkább alattvalóitól könnyeztetve tétették a' néma lak helyére. A' boldogult szinte 70ik évét haladva a' világ zajától ön háza csendes keblébe vonulva, csak a' tudományoknak lát-szott élni Senecának ama' lélekemelő mondásaként: „Melius lateban procul ab invidiae malis remotus, ubi animus mihi vacabat studia recolenti mea“ azonban minden köz-czél-elősegélésre milly bőkezű volt vala, a' megye jegyzőkönyvei elég tanúk. Azt pedig, hogy a' sorstól alája vetett szegényeknek valódi atyjok volt, ezrek zokogási hirdetéek. Vajha szerény lélekkel titkolt, de mint némelly meghittebbi állítják, fontos tartalmu kéziratai, mellyeket gazdag könyvtárából, 's oklevél-gyűjteményéből munkás szorgalommal méheze össze, mennélelőbb napfényre jöhetnének! — Kassán is egy jeles hazánkfia tűnt a' világból el Soos György táblabíró dec. 23ikán. Sajnálja őt jeles magzatin kívül a' városnak minden jeles köre, mellyeknek nyájasságával, vendég- 's emberszeretettel valóban díszte volt; gyászolja az ott létező színész magyar társaság is, mellynek Abauj megyétől rendelve nem annyira kormányzója, mint gyámola 's pártfogója volt. Különbö jobbadán mint megyei tisztviselő, 59 évre telt élete nagyobb részét honja szolgálatjára fordítá. Jablonczay Kár. ur egyházi történetek és törvények r.tanítója a' kalocsai érseki pap-nevelő intézetben f. h. 21ikén tanuló asztalánál hirtelenséggel végzé földi díszes éltét 31ik évében. A' boldogultat szép tudomány, csinos miveltség, 's rény-szeretet ékesíték. Kik ismerék, eléggé zokogják véletlen elhunytát.

Kimultak továbbá Kolosvárott báró Bánffy György Zaránd megyének ujon kinevezett

főispánja dec. 23ikán; Mar. Vásárhelyen pedig dec. 20ikán Molnár Sámuel, az ottani ref.collegiumban, keresztyénhit- 's erkölcs-tudomány tanító, mindketten munkás fiai Erdélynek. Áldás hamvaikra!

Doveczet dec. 28ikán függesztették fel, rögtönös ítéltetése következtében a' unrányi völgyön Szlanán születési helysége há-tárában.

FRANCZIAORSZÁG.

A' ministerium ma értekezésbe jöve a' pairkamara biztossággal — így ir a' Journal des Débats 's a' többi minister-újságok dec. 24ikén — az ostromállapotú törvényjavaslat felett; 's annak (a' biztosságnak) a' ministeri javaslaton tett módosításit elfogadta. Allent ur lesz a' tudósító 's a' tárgy még e' héten vagy a' jövőnek elején fen fog a' pairkamara előtt forogni. Meg kell jegyeznünk, hogy az eredeti javaslat valóban egészen megváltozott 's a' pairkamara biztosság abból egy új törvényjavaslatot csinált.

A' mit már ezelőtt mondtam az urnak — így ir az allg. Zeit.nak egyik párisi levelezője — az mind jobban bizonyul be: nem volt még soha gyávább, haszontalanabb parlamentü ülésünk mint ez idei; apró cselszövények (intrigue-k) politikai nagy érdekek helyett 's egy maioritas, melly mindenre kész, mert mind azon apró, kisvárosi követ-existenciák meg vannak vesztegetve. 'S még is két javaslat nyugtalanítja a' ministeriumot, mindenike olly törvénytelen és impopularis, hogy lehetetlen volna őket közcsend-megzavarás nélkül elfogadni; — értem az ostromállapotot, 's a' Berry hgné iránti ministerialis törvényjavaslatokat. Érzik már a' ministerek is azon balságot, mellyet az előbbinek benyújtása által követtek el, 's a' hibát egyik a' másikra tolja. Senki sem akarja megvallani, hogy ő volt az, ki a' rendszabást ajánlja, 's ez annyira ment, hogy a' tett első okának Decazes urat mondák, ki pedig akkor hallá felöle az első szót, midőn a' javaslat a' pairkamarában felolvastatott. Bizonyosnak látszik, hogy a' javaslat Broglie és Thiers urak munkája. A' vizsgálatára kinevezett pairbiztosság még nem végezte be munkáját, 's nincs is a' dolog iránt egy értelemben. Kettő visszá akarná azt egészen

vetni, három javításokkal, 's más három ismét minden javítás nélkül, úgy a' mint van, elfogadni. 'S így kétségkívül a' közép vélemény fog győzni, t. i. javítások, mellékjavaslatok fognak majd ajánlatni. Az utóbbkori csoportos kinevezés által a' pairkammera annyira széteszlott, olly sok apró 's különböző vélemény-töredékekre szakadozott, hogy azt mondhatni: nem is külön hatalom föbbé. Politikai befolyása semmi, a' popularitasnak semmi nemével nem bír, szóval: egy lehelet kellene csak, hogy a' politika nézőhelyéről végképen elenyésszék. Mi jutott különösen Pasquier urnak (ezen kamara előlölőjének) eszébe, nem tudom. Ő most nem egyéb, mint a' ministerium kész szolgálója, ki egész előlölői tekintetét csak arra fordítja, hogy általa a' ministeriumnak szavakat szerezzen. Hasonló helyzetbe tevé magát Decazes is, kit szinte ministerialis alkatonak v. alkuszövének (Unterhändler) lehetne nevezni. — A' Berry hgné iránt teendő javaslat nem kevesbé aggasztja a' ministeriumot, melly önkényt megvallja, hogy ebben nagy málhát vállalt nyakára. Nem titkolhatni el, hogy a' herczegné foglyoskodtatása törvénytelen, mert hiszem semmi törvénszéki fog-parancs (Verhaftmandat) nem adatott ki ellene, sem illyes rendszeres törvénszék elejébe a' fogoly nem állított. Végezni kell iránta valamit, de mit? mikép? — A' követkamara nem akar 's nem is lehet fenyítő törvénszék, ítéletet a' politikai vétkü hgné felett nem mondhat, más részről a' kormány nem akarja 's nem is akarhatja a' hgnét assisek (eskütt bíróság) elibe állítani, mert könnyü ellátni a' mély benyomást, mellyet egy illy pörfolyam okozna, a' fölfedezéseket, mellyek következének, 's a' kínos szerepet, melly a' királyra háramlanék. — Az alatt a' pénzfolyam nyugott, a' capitalisták inkább emelkedését mint esökkenését hiszik, tetemes alkuk köttetnek, a' béke-remény folyvást erősödik, úgy hogy a' pénzár emelkedése szinte bizonyos és természetes következés. — Spanyolországból jövő levelek nagy dicsérettel említik Rayneval ur (francia követ Madridban) ügyességét, 's e' dicséret az itteni föbb körökben is

echokra talál, mert e' diplomatának francia kül-ministerré neveztetését hiszik, ha a' ministerium Dupin ur belépte által változnék. Valóban Rayneval ur nincs jártasság nélkül, kivált a' kül-politikát illető detailokban (részletekben), de a' mi most Spanyolországban történik, nem az ő munkája. A' (spanyol) királyné caractere, 's politikai interesseje vezeté Spanyolországot azon pályára, mellyen véleményem szerint soká nem maradhat. Ugyan is micsoda rendszer az, melly a' cortes-kori embereket hívja vissza, de a' cortes-i institutióktól iszonyodik? Mi következményt szülhet azon ellenkezés, melly itt magok a' személyek 's ismét a' személyek és dolgok között látható? Broglie ur, meglehet, azon álmot üzi, hogy Spanyolország és Portugália monarchiai kormányrendszerekben milly változást állapítson meg, melly Franciaország délnyugoti határait hasonló érdekek 's hasonló institutiók által biztosítsa, de egy illy változás valószínűsége a' nevezett országokban álmok nem elegendők. —

A' Moniteur dec. 26ikán marsal Gérardtól következő hadi tudósítást 's ebben az antwerpeni capitulatiót közli: Berchem, főhadiszállás dec. 23ikán 1832, éjjeli 11 órakor. Minister ur! Epen most ereszttem utnak Delafontaine lovaskapitányt és adjutánsomat, hogy minister urnak a' capitulatiót megvigye, melly general Chassé 's az én generalstab vezérem között a' fellegvár 's hozzá tartozó erősegek áltadatása végett köttetett. Ezen feltételeket a' fellegvári parancsnok (Chassé) csak igen élénk és nagy vitatások után fogadta el. — Egyik adjutánsomat egy fellegvári tiszt kíséretében Haagába küldöttem, hogy így minél előbb megtudhassam, mit határoz a' hollandi kormány a' capitulatio 2ik pontjára (Lillo és Liefkenshoek áltadatására) nézve. — Minister urat kérem, adja tudtomra mit tegyek azon esetben, ha e' kormány Lillo és Liefkenshoek erőseit áltadatni nem akarja, a' fellegvár őrizetével, melly ezen esetben hadi foglyul marad. — Ide rekeszttem még egy tudósítás mását, mellyet general Sebastianitól vettem. Vagyok 's a' t. gr. Gerárd. — Capitulatio: 1 cikkely. Gyalogsággeneral báró Chassé

marsal gróf Gérardnak Antwerp fellegvárát 's Tété-de-Flandres, Burght, Zwynndrecht, 's Austerweel erősegeit mostani állapotjokban álgustul 's hadi és élelemszerestül, ki-rekesztve csupán a 3ik cikkelyben említett tárgyakat, általadja. — 2 cikkely: Az őrizet egész katonabecsülettel a fellegvárból kijő, fegyverét a sikon (glacis) leteszi 's hadi foglyul marad. Azonban kötelezi magát marsal Gérard, hogy azt (az őrizetet), mihelyt hollandi király Ő Felségétől Lillo és Liefkenshoek áltadatások iránt parancsolat érkezik, a hollandi határig fogja kísértetni 's ott fegyvereiket is visszaadni. E végett a marsal tüstént egy tisztet küld Haagába, 's general Chassénak megengedi, hogy ha jónak véli, ugyanoda ő is küldhessen (üzenettel) egy tisztet. (L. Hollandia). — 3 cikkely: A tiszt urak megtartják kardjaikat 's az egész őrizet megtarthatja pogyaszát, lovait, szekereit 's egyéb holmijét, legyen az egész testeké (csapatoké, vagy tisztikaroké), vagy csak egyes őrizetbeli személyeké. A fellegvárban maradt, de az őrizethez nem tartozó személyek a francia sereg védelme alatt maradnak. 4 cikkely: Ha a haagai válasz Lillo és Liefkenshoek áltadatását meghagyá, az őrizet vizen vagy szárazon, a mint general Chassénak tetszeni fog, mingyárt a nevezett várak francia kézbe adatása után, a hollandi határszélekig vitetik. 5 cikkely: Ha az őrizet szárazon menend, egy colouneban (testben) fog utazni. General Chassénak szabadjában álland generalstabi tiszteket 's hadbiztosakat küldeni előre, kik a hollandi földön az őrizetnek szállást készítsenek. 6 cikkely: Ha az őrizetnek saját lovai és szekerei nem volnának elegendők a butor elszállíttatására, e végre lovakat és szekereket fognak kapni, de a költséget ők viselik. Ugyan ez történik, ha az illyes szállíttatásokra hajók fognak kívántatni. 7 cikkely: Az ált nem szállítható betegek ezután is, a nekik legalkalmas helyen, a hollandi kormány költségein 's hollandi orvosok által fognak gyógyíttatni 's elmenetelőkkor szintazon kedvezményekkel élni, mellyekkel most az őrizet. 8 cikkely: Mihelyt e capitulatio alá lesz írva, az ostromló sereg elfoglalja a félholdat 's a város-

felőli várkaput. 9 cikkely: Az őrizetbeli pattantyusság és genie főtisztei ugyan ezen francia hadtestek főtiszteinek legrövidebb idő alatt áltadandják a szolgálatjokhoz tartozó fegyvereket, löszert, rajzokat 's t. e., mellyekről mind a két részről hiteles jegyzékek (inventariumok) fognak készíttetni. — Költ az antwerp-melletti főhadiszálláson, dec. 23ikán 1832. Aláírva: Saint-Cyr-Nugues, generallieutenant, generalstabvezér, mint a francia éjszaki tábor marsal-fővezére által felhatalmazott. — Rekeszték - v. pótoléke cikkely: Az antwerp előtti, 12 álguzó-sajkából 's Koopman ezredes vezérlete alatt álló hollandi flottilla a jelen capitulatioba nem foglaltatik. Aláírva: Auvray, ezredes. Gyalogsággeneral 's az antwerp fellegvár parancsnoka (commandant) báró Chassé. A másolat hitelül: marsal gróf Gérard. (General Sebastiani tudósításáról jövő levelünkben.).

Álgudurrogások jelelők Párisban az antwerp fellegvár bevételét. A „National“ legragyogóbb színekkel emeli ki a francia katonák bátorságát. Ők — véleménye szerint — egy hideg, rendszeres bátorságnak adák példáját, melly még nagyobb csudálast érdemel, mint sem ama bátorság, mellynek lángja szilaj és zordon. Dicséri különösen a pattantus és geniekatonaság fegyverét. Gérard marsall' tábori tudósításait, ugy tekiuti, miut remekpéldáját az őszinteségnek, politikai igaznak és nagy katonai józan értelmességnek. A National szerint ezental a világ már nem azt fogja mondatta: „Hazudik mint a francia bulletin, hanem: az ő beszéde egyszerű, igaz és nemes, mint Gérard marsall' bulletinje.“

A király, királyné 's egész királyi ház e folyó janarius első napjaiban Lillebe fogott utazni a Belgiamból visszatérő Orleans és Nemours Rir. hercegek elejébe; hova ugyan akkoron a belga király 's királyné is vártnak. — A Journal du Commerce szerint a hadministeriumnak már dec. 25ikén kiadattak a Franciaországba visszatérő (?) éjszaki seregek széttanyáztatása (dislocatio) iránti parancsok. Marsal Soult ezen osztály bureauinak egy pillanatig sem hagyta nyugtot, mig ezen parancsok széti nem küldettek. —

Az ifjabb Larrey (seborvos a' belga expeditionál) tudositása szerint a' francia sereg Antwerp alatt dec. 19eikeig nem vesztett többet 500 sebhedtnél 's 100 halottnál, kikhez 20ikán még 46 járult. (Tudjuk hogy 23ikán délelőtt a' tűz megszünt).

Guizot ur jobban van; Granville, az angol követ, beteg.

HOLLANDIA.

General Chassé levele a' hollandi had-ministerhez: Antwerpi fellegvár, dec. 24-dike 1832. A' naponként növekedő nehézségek a' reám bizott helyet tovább becsülettel megtarthatnom, igen kedvem ellen arra kinszerítettek, hogy az ellenséggel alkuba ereszkedjem. A' baj és szükség, mellyet sergeimnek három hét óta kiállniuk kelle, leirhatatlanok, 's az őrizetet minden erejéből kifogyaszták. Ide járul, hogy a' folyóvíz a' kutakban az árkok vize lefolyása által annyira eltűnt, hogy a' mellőzhetlen ivóvizet csak a' legnagyobb fáradsággal szerezhethni meg, 's szerencsétlenségünk teljére azon két kut is, mellyel még bíránk, mult éjjel az ellenség bombáji által szétrontatott. Minden bombabíró (bombenfest) hely leromboltatott, ugy annyira, hogy a' folyosókba és szűk közökbe szorult vagy is inkább tömött katonák egy pillanatig sem vehetnek nyugodalmat. A' szinte bombabíró vagy bombát-álló kórház, mellyben az ált nem helyezhető sebhedt 's tagmetszett katonák fekszenek, minden órán beszakadással 's az alatta fekvő szerencsétlenek bétemetésivel fenyeget. — A' 2ik számú bástya falszinén 80 — 100 meternyi rézst nyitott az ellenség, mellynek romja az árkot szinte félig betöltötte. A' lemenet ugyan ezen árokba szinte elkészült, 's az ellenségnek csak töltvényét (mína) kell fölpattantania, hogy azon bástya ellenfalát (contrescarpe) is az árokba döntse 's rajta berohanjon. — Mind ezen okokból lehetlennek látván a' megrohanást visszavernem, 's megfontolván, hogy ha azt (a' megrohanást) vakmerőn bevárom, minden eddigi hir- és dicsőségünk elenyészik, azon ajánlatot tevém a' marsalnak, hogy ő nekünk szabad elmenetet engedjen, én pedig a' fellegvárat, mit ő a' mult november hónap 30ikán kivánt, áltadom. Miután azonban ő (marsal Gérard) ezt meg-

tagadá, 's én a' dolog felett egész nap szóialkoztam (parlamentirt), végre, egyetértőleg a' várvéd-tanáccsal, aláírtam a' capitulatiót, mellynek mását ide rekeszteni van szerencsém. Én és néhány tisztem foglyokul ajánlkozánk, ha az őrizet többi része az északi tartományokba szabadon vonulhatand, — de mind hijába. — A' rekeszték-czikkelyből látni fogja Excád, hogy a' város alatt állott flotilla (12 álguzó-sajka) a' capitulatioba föl nem vétetett. Ezen czikkely Koopman (hollandi) hajókapitány sürgetésire vétetett föl. Ezen egyezés következésiben én a' kapitánnyal ugy szólottam, hogy a' legjobb hat sajka éj védelme alatt evezzen le a' Scheldén, a' többi zuzassék szerte. Az első ugy látszik lehetetlen volt, mert épen e' pillanatban hallván, hogy csak egy sajka evezett el, a' többi 11gyet elégette vagy elsülyesztette a' legénység. — Ez életemnek legbúsabb napja; inkább rekesztém vala pályámat dicső halállal; de nem lehetett. Legelső alkalommal szerencsém leend Excádnak azokat megneveznem, kik magokat a' szerencsétlen ostrom alatt leginkább kitüntették, hogy neveiket Excád magas fejedelmünk — Ő Felségével tudassa. — Aláírva baró Chassé t. cz. — A' minister válasza: Haaga, dec. 26ikán 1832. Tegnap vettem Excádnak e' hónap 24ikén 1784 szám alatt költ hivatalos levelét, mellyben az ellenséggel szövött alkudozások- 's azon okokról, mellyek Excádat ezekre bírák, tudósít, egyszersmind pedig egyéb mellékletekkel együtt francia marsal gróf Gérard-dal kötött capitulatiója mását megküldi. — En e' fontos irományokat ő Felségének nyomban előterjesztém, 's ő Felsége reám bizá, az Urral következőket közlenem: Ő Felsége a' capitulatiót, mikép az könye van, nem fogadja el; azonban reám bizá ő Felsége az urat ezen alkalommal ujjolag 's ünnepélyesen bizonyossá tennem, hogy Excád 's a' fellegvári bajnok őrizet visellete ezen hely védelmének egész ideje alatt nem nagy valami hijányt láttatna, hanem inkább ő Felségének teljes tetszését érdemlette meg; hogy ezen védelem a' király várákoszának minden pontban megfelelt; hogy ő Felsege az ostrom lefolyta alatt azon sok derek sorsán, kik ott a' hazáért véröket

onták, szünetlen 's a' legélénkebb részt vevé, 's az Ur utóbbi tudósításából megindulva hallá a' számtalan szükségét és bajt, mellyet a' bajnok őrizet olly soká elszánt felajánlással türt. Királyi megelégedésének mind Excádra, mind pedig Excád személyében az egész őrizetnek jeleit akarván most mingyárt adni, kegyes Fejedelmünk jónak találá, az urat, general ur, a' kir. katonai Vilmosrend nagykeresztesévé (— ennek Chassé már commandeurje volt—) nevezni ki. E' ki nevezés tegnap történt 's mását ide rekeszteni van szerencsém. (Közlík azt az ujságok is, de nem levén különös fontosságu, mi itt elmellőzzük.) E' megtiszteltetés kettős becsü lesz Excád előtt, ha elmondom, hogy Ő Felsége, jelenlétemben, saját diszjelét vevé le melléről 's nekem ugyanazon szalaggal (Bands) és gyémánttal adá ált, mellyet nem régiben egy ünneplés alkalmával viselt, hogy azt Ő Felsége nevében Excádnak küldeném. Mind ezek e' levéllel együtt fognak Excádnak általadatni. — Továbbá örömmel jelentem, hogy Ő Felsége az Exciádtól előléptetésre ajánlott tisztek 's katonák névsorát kegyesen fogadta, 's hogy Ő Felsége igen kedvesen venné, ha Excád a' sebhedt katonák ide szállittatását kieszközölhetné. Végre szerencsém van Excádat tudósítani: hogy én Verhorst kapitányt és adjutansomat nyomban elküldöttem Groot-Zundertbe a' táborszemhez (Vorposten), hogy az oda érkezett francia tiszttel 's követségi titoknokkal beszéljen 's az ezektől hozott ajánlatokat értesse meg. Minden esetre előre is forma szerint bizonyossá tehetem Excádat, hogy ha ezen ajánlatok csupán Lillo és Liefkenshoek áltadatását kívánják tőlünk, ezt mi semmikép sem fogjuk teljesíteni. Fogadja general ur, e' fontos alkalmal legszivesb örvendezésemet 's a' t. de Eerens.

BELGIUM.

A' képviselőkamara dec. 22iki ülésében Lebeau ur (belső-minister) azon nyilatkozást tevé, hogy a' mostani ministerium a' nov. 15iki szerződés tartalma és szavai vagy ezeknek magyarázata iránt semminemű engedvényt nem tett 's a' porosz udvar eziránti nyilatkozását 's a' német szövetséggyűléshez (dec.

6ikán) bocsátott jegyzékét csak az ujságokból isméri.

A' „Phare“ czímű antwerpi journal dec. 26káról következőt jelent Antwerpből: „A' király hétfőn 4 órakor Antwerpbe érkezett, lóháton tartá bejövetét 's egyenesen a' palotába vevé utját. — Tegnap 2 órakor Ő Felsége a' polgármester kocsiján a' Mechelni kapuhoz ment, megszemlélte e' kapunak várkörötti síkján (Glacis) felállított uj mozsárálgút 's azután a' tranchee-kezt rendre. A' fellegvár' őrsége hétfőn 4 órakor a' nevezett vársíkon áltadá fegyverét. Egy francia ezred katonai rendben fegyveresen állott, míg a' Hollandiak mellette elhuzódtak; jelen valának Gérard marsall, a' francia királyi hercegek, 's több general, kiket fényes tiszti kar vett körül. Francia tábori musika zengett, mialatt a' hollandi őrizet, szintugy hadi hangszereit játszattván, végig huzódék; Favauge hollandi ezredes, ment az őrizet' szárnyán. Mindegyik bataillon miután elhuzódott, kúp-csomóba raká fegyverét 's visszatért aztán a' fellegvárba. E' hadi szertartás a' kieli és sz. lőrinczi várőrfok közt ment véghez. Őt álgút hasonlag defilírozott patantyúsival. Mély, ünnepélyes csöndesség uralkodott a' francia hadi rendekben. — Erre Gérard marsall 's a' hercegek meglátogatták Chassé generalt, ki már tíz hónap óta sorvadoz. A' mit a' general képes vala elfogadásokra tenni, abból állott, hogy fölvevé forma-ruháját. — A' hollandi tisztek megtarták kardjaikat. — Az Orleansi és Nemoursi hercegek meglátogatták a' fellegvár' sebeseit is 's fájdalmokat vigasztalás' szelid szavaival enyhíték. A' fellegvár holtait és sebhedteit öszeveleg 800 főre becsülik; az ostromlottak több embert vesztének mint az ostromlók. A' fellegvárban minden el volt pusztitva 's a' Hollandiak annak romjai közt tanyáztak. — Nyolcz száz francia nagy bajjal nyert csak ott a' még ép kaszárnyákban s bástyaboltokban szállást.

A' párisi Moniteur dec. 25kéről következő hivatalos tudósításokat közöl, mellyeket Gérard marsall dec. 23kán reggel a' hadi ministerhez, 's ministerpraesidenshez küldött: „Berchemi főszállás Antwerp mellett dec. 23kán reggel 10 órakor.“

Minister ur! Sietek Kegyednek megküldeni azon irománynak mását, mellyet Chassé generál e' pillanatban hozzám küldé 's melly két főtiszt által, kik nevében velem alkudozni fel vannak hatalmazva, kezemhez adott. Én a' Capitulatio' czikkjeit a' vett instructio'k' rende szerint fogom szerkeztetni. Nem akartam késni, hogy Minister urat, ezen lépésemről értesítsem, 's reményem, hogy rövid idő alatt Kegyednek a' kielégítő végrehajtásról küldhetem jelentésemet. Van szerencsém 's a' t. Gérard." — Chassé generál levele Gérard marsallhoz: „Midőn azt vélném, hogy azon helynek védelmére nézve, mellynek kormányzása reám bízott, a' hadi becsületnek eleget tettem: ohajtok a' vérontásnak véget vetni. Ennek okáért van szerencsém Marsall urnak jelenteni, hogy hajlandó vagyok a' vezérletem alatt álló fegyveres erővel a' fellegvárból kimozdulni 's Kegyeddal ezen hely áltadása iránt, nem különben a' flandriai fok 's az az attól függő erősségek' helyzete végett alkudozni. Hogy e' czélt elérhessem, ajánlom Marsall urnak, hogy mind két részről az alkudozások' ideje alatt a' tűz szünjék-meg. Én két főtisztet bíztam meg, hogy ezen levelemet Excellentiádnak általnyujtsák. Ők fel vannak a' szükséges meghatalmazásokkal kiegészülve, hogy a' fennevezett kimozdulás végett alkudozzanak. Fogadja 's a' t. Chassé."

Ujabb: Az antwerpi Journal (Journal d'Anvers), decemb. 29ikéről, melly Bécsbe rendkívüli alkalommal érkezett, köz hír után írja, hogy a' francia had- és főminis-tertől parancsolat érkezett az Antwerp-mel-letti fő hadi szállásra, melly az éjszaki se- regnek meghagyja, hogy Franciaországba, 's névszerint az ottani, bemenet-előtti szál-

lásaira nyomban térjen vissza. Ugy hiszik, hogy a' francia sereg januarius 5ikén már Franciaországban lesz. Lajos-Filep Lilleben fogta azt bevárni, 's az igen is megérdemlett jutalmakat, diszjeleket stb. Leopold király jelenlétében osztani ki. — Lillo és Liefkenshoek erősegeit (mellyeket mint tudjuk a' hollandi kormány ált adni nem akar) tengeri erő nélkül a' mostani évszakban megtámadni sokkal nehezebb 's bajosabb dolog volna, hogy sem abba francia seregek ez uttal ereszkednének. A' fellegvári hadfogoly-örizet tehát, a' capitulatio értelmeként, kezesül Franciaországba megy, ott maradandó, míg a' nevezett helyek kiadatnak. Utjokat már el is kezdeték; 1000 ember megy egy testben, mellyet egyegy francia brigade kísér. — A' francia, átszállítható sebhedtek szinte Franciaországba vitetnek, ma már az első szekerek elindultak. —

Orleans és Nemours kir. hercegek dec. 28ikán estve Párisba megérkeztek. — Báró Zuylen van Nyevelt Angliából, hol a' conferentia egészen megszűnt, haza készült. Mint mondják a' belga-hollandi további alkudozások Frankfurtban (a' Majna mellett) fognak e' két hatalom 's Anglia Franciaország és Poroszország között vitetni. Micsoda alapokon? még nem hallik.

ELEGY HIR.

Egy triesti levél szerint az allg. Zeitban az ottani aegyptusi agens azon hivatalos tudósítást vevé kormányától a' mult dec. közepén, hogy a' vicekirály 's a' török udvar közt újabb alkudozások kezdődtek, még pedig mind a' két fél által már elfogadott alapokon, úgy hogy az alku szerencsés sikerre igen hihető.

Bank-actiak jan. 5ikén 1161 $\frac{1}{2}$

A' gabonának pesti piaczi ára januar 8dikán 1833.

Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csékélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	középszerű	csékélyebb
Tisztabúza	—	133 $\frac{1}{2}$	120	Zab	40	37 $\frac{1}{2}$	36
Kétszeres	106 $\frac{2}{3}$	—	—	Köles	—	—	—
Roza	63 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$	60	Köles-kása	—	—	—
Árpa	56 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{2}$	46 $\frac{2}{3}$	Kukoricza	69 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{2}{3}$	60

Szerkezteti Helme cz y. Nyomatja Landsrer.

Kivonás az 1832 dec. időjárásról illető budai csillagász intézetbeli vizsgálatokból.

magassága	a' légmérőnek	a' hőmérőnek
legnagyobb	27 ^h 8 ^v , 568 (4kén)	+ 2° 0 (10kén)
közép	27 5, 545	+ 1,9194
legkisebb	26 11, 739 (9kén)	+ 8,1 (27k. regg. 8 ór.)

Legnagyobb különbség a' légnyomásban: = 8^v, 829; a' mérsékletben: = 10° 1.

December, az épen legördült év utolsó hava, időjárására nézve nem épen különködött, ha csak annak nem neveznök légmérőbeli némely szökéseit vagy mérsékletbeli ingadékonyságát, melyek által folyamatja első felében a' hőmérőn ugyan egy napon, majd alult, majd ismét felült (a' fagy-ponton) jelele; egyszer például majd $\frac{7}{10}$ gradusnyi megre, majd ismét 12 óra mulvást 5 gradusnyi hidegre utalván. Egyébiránt egész folyamatjában inkább zordon 's borulékonykodott, mintsem derült vala, 's a' csillagász-intézeti naplókönyv egy teljesen nyílt napot sem mutathat elő, midőn mellesleg 12 egészen borultra utal, 's azok közül is hatra, mint egymásután szakadatlan folyókra. Három nap havazott, kettőn esett, nyolczon ködlött, 's a' völgyekben gyakorabb párolgott. Szelei közt az éjnyugoti uralkodott. Szélesend nem volt, de szélvész is csak egyszer, 's erőszakosb fuvalmak szinte gyéren.

Azon aláírási jelentés és meghívás magyar st. társ-ország közönséges posta- és uti földabroszára, mely 1831ki dec. 30kán jelent meg, oly kedvező következtetésű lón, hogy azóta az ország minden résziből érkezett aláírók száma nevedvén, vállalkozásunk előléptetésére igazi tehetséget és bátoritást nyertünk. — Szándékunk véghezvitelére tehát azonnal szükséges és ügyes művészeket kerestünk 's szerencsések valánk olyakra akadni, kiknek ügyességök 's a' bennök bizhatás tul van minden kétségen. — Figyelmes fontolatra vevén az egész vállalatot, már most a' t. közönség 's nevezetesen azok előtt, kik aláírás által buzdítottak bennünket munkánk folytatására, jelenthetjük: 1) Az egész munkát kilencz táblán, mindegyiket illő ékes karimával mintegy 30 hüv. széles, 's 24 hüv. hosszúságban, három esztendő alatt időről időre szándékunk kiadni; az első 1833 martz. hava fojtyában. 2) Az aláírás 24 pengő ftjával 1833 janariusa végével megszűnik; midőn 3) 1833ki február 15 napjától fogva az aláírást 24 pengő ft. helyett, 40 pengő ft-ra tenni kénytelenítettünk, oly megjegyzéssel, hogy az abrosz ára tökéletes kijövele után, alkalmasint még jóval feljebb emelhetik. A' t. Aláírókra ebből azon szembetűnő haszon háramlik, hogy a' megígért három tábla helyett kilenczet, még pedig nagyobb formájut nyernek. De a' ki az első táblának vetelével, ennek árán kivül még a' három következő, vagy minden utóbbi tábláknak árát, előre, egyszerre letenni nem sajnálja, annak, a' földkép első 's legtisztább nyomatival fogunk kedveskedni. — Valamint szíves hálaadással ismérjük meg, hogy fáradságos és költséges vállalkozásunk előléptetésére, mingyárt eleitől fogva a' tudomány és szép mű hazafi barátai által hathatós emelkedést és bátoritást nyertünk: ugy ezentul is bizunk a' nemzet nemes lelkében, hogy e' segedelem nem csak meg nem szűnik igyekezetünk teljes véghezviteléig, hanem inkább gyarapul. — Ellenben részünkről is mindent elkövetünk, hogy a' megindított munka oly tökéletességet nyerjen, mely a' pallérozottabb nemzeteknek e' féle leghiresb vállalkozásaik mellett bátran pályára kelhessen, 's hazánknek díszére válhassék. — Milly bizonyos, hogy jelen ígéretnök teljesítése tetemes költségbe kerülend: épen oly biztos kezességet nyujtanak a' felkért művészeketől már is beadott szép próbák arról, hogy fogadásunkat megtarthatjuk, 's azon szerény reménnyel lehetünk, hogy Magyarországot illendő alakban állíthatjuk a' világ elébe. — Aláírhatni minden t. postahivatalnál, minden hiteles könyv-, és művészet-boltban az országban, és Pesten a' kir. priv. tudósító-hivatalban. — Pesten jan. 15én 1833.

Schedius Lajos,

kir. Tanácsos, magy. kir. egyetemb. Professor.

Blaschnek Samuél.